

доступності усіх верст населення до містобудівних об'єктів та впливає на вибір місць розміщення виробництва, громадських і житлових просторів.

Література:

1. Досвід післявоєнного відновлення міст світу: уроки для України. https://era-ukraine.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/Doslidzhennia_Dosvid-pisliavoiennoho-vidnovlennia-mist.pdf (дата 05.03.20205).

2. Габрель М.М., Добровольська М.А. Пошук концепції відродження та просторового розвитку України і її регіонів: погляд архітектора. *Містобудування та територіальне планування*. 2022. № 80. С. 59-79.

3. Cherpurna S.M., Zhidkova T.V., Dudka O.M. Tools for the sustainable development of public urban space. *Теорія та практика дизайну*. 2022. Вип. 22. С. 230-238.

4. Cherpurna S.M. Volumetric and Spatial Coding as Tool Rebuilding of Destroy Urban Territories. Міжнародна наукова конференція «Модерні наукові дослідження із технічних наук: вплив воєнного стану в Україні». (Рига, Латвійська Республіка, 6–7 березня 2024). Рига, 2024. С. 48-51.

5. Завальний, О. В., Колоша, М.С. Об'ємно-просторове кодування (Form-Based Codes) як метод регулювання розвитку міського простору. *Вісник НУВГП. Технічні науки : зб. наук. праць*. 2021. Вип. 2(94). С. 60-68.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-32>

КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА В МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ, СВОБОД ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

Шевченко В. О.

*здобувачка фахової передвищої освіти за спеціальністю 081 Право
Фаховий коледж Міжнародного гуманітарного університету*

Науковий керівник: Згама А. О.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Зміст конституційної юрисдикції впливає на законодавче визначення підстав здійснення конституційної юрисдикції та відповідної процесуальної форми, її призначення – захист прав людини в судочинстві, сприяння встановленню істини в кожній справі та реалізація соціального призначення інститутів конституційної юрисдикції, тобто забезпечення верховенства права в суперечностях між конституційними законами [1, с. 27].

У процесі становлення та розвитку системи конституційного судочинства України система конституційної скарги стала одним із найефективніших правових засобів захисту основних прав і свобод людини. Вона є втіленням конституційних цінностей у національному правопорядку. Захист прав і свобод людини і громадянина є конституційно-правовим і міжнародно-правовим обов'язком держави.

Тож, відповідно до положень Конституції України права і свободи людини та їх гарантії визнають зміст і спрямованість діяльності держави. Кожному гарантується право звернутись із конституційною скаргою до Конституційного Суду України (далі – КСУ) з підстав, установлених цією Конституцією, та у порядку, визначеному законом [2]. Незважаючи на те, що конституційне судочинство має багато спільного з іншими формами судочинства, воно має й певні особливості: конституційне правосуддя здійснюється спеціалізованими органами, має особливу процесуальну форму, особливість суб'єкта, який подає конституційну скаргу, виконує спеціальні завдання, а позови конституційного судочинства мають особливі правові наслідки. Головною особливістю, яка відрізняє конституційне судочинство від інших форм судочинства, є відсутність у ньому рішень про застосування юридичної відповідальності.

У зв'язку з тим, що до КСУ значну кількість клопотань уносять із порушенням вимог Закону України «Про Конституційний Суд України», зазначений Закон і Регламент КСУ визначають особливий порядок їх попереднього опрацювання Секретаріатом. Так, відповідно попередню перевірку конституційних скарг на відповідність вимогам здійснює Секретаріат [3]. Якщо конституційна скарга за формою не відповідає вимогам Закону, керівник Секретаріату повертає її суб'єкту права на конституційну скаргу із зазначенням, яким вимогам Закону вона не відповідає, але повернення конституційної скарги не перешкоджає повторному зверненню до КСУ з дотриманням вимог Закону [3; 4].

Окреслимо основні практичні проблеми, пов'язані з функціонуванням інституту конституційної скарги. Насамперед, слід відмітити, що наразі спостерігається значний відсоток ухвал КСУ про відмову у відкритті проваджень за конституційними скаргами. Крім того, існують проблеми перегляду судових рішень за виключними обставинами на підставі визнання закону або його окремих положень неконституційним. Таким чином, це призводить до того, що на сьогодні конституційна скарга не є тим достатньо дієвим інструментом захисту прав і свобод особи, яким би міг бути у правовій державі, що, у свою чергу, не призводить до належного правового захисту й відновлення порушених прав.

Зокрема, процесуальні кодекси однією з підстав перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами визнають встановлену КСУ неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане (п. 1 ч. 3 ст. 423

Цивільного процесуального кодексу України [5], п.1 ч. 3 ст. 320 Господарського процесуального кодексу України [6], п.1 ч. 5 ст. 361 Кодексу адміністративного судочинства України [7]). Проте за загальним правилом розгляд справ за конституційними скаргами здійснює Сенат КСУ, який не наділений правом видавати забезпечувальний наказ. Останній видається Великою Палатою КСУ у виняткових випадках та полягає у тимчасовій забороні вчиняти певну дію, пов'язану з виконанням остаточного судового рішення. Тому поки справа розглядається у конституційному провадженні, остаточне рішення суду може бути виконане, що власне унеможливить реалізацію права особи на перегляд її справи у зв'язку з виключними обставинами, невілюючи по суті призначення інституту конституційної скарги.

Тому перегляд судових рішень за результатами задоволення конституційних скарг потребує вдосконалення саме на законодавчому рівні. Для цього необхідно сформулювати відповідний підхід до «невиконання» судових рішень та окреслити коло випадків, у яких застосовуються положення щодо перегляду судових рішень за особливих обставин у разі визнання закону неконституційним.

Конституційне судочинство в Україні перебуває на складному етапі свого розвитку. Це пов'язано як із моделлю самої конституційної скарги (вона є виключно нормативною), так і з практикою, що формується. Механізм звернення та розгляду конституційної скарги, алгоритм прийнятності конституційних скарг потребує суттєвого вдосконалення. Юридичний ефект цієї конституційно-правової системи може бути досягнуто, лише із запровадженням повної, а не нормативної конституційної скарги, що значно підвищить відповідальність суб'єктів правотворчості, правозастосування, захист прав людини та забезпечить авторитет Конституції України. До того ж потребують коригування норми процесуального законодавства щодо перегляду судових рішень за виключних обставин унаслідок визнання законів неконституційними.

Література:

1. Портнов А. В. Становлення і розвиток конституційного судочинства в Україні: теоретичні та практичні проблеми. Дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 433 с.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
4. Регламент Конституційного Суду України : Постанова Конституційного суду України від 22.02.2018 р. № 1-пс/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18#Text>

5. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

6. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

7. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-33>

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ НЕПОВНОЛІТНІХ, ЗВІЛЬНЕНИХ ВІД ПОКАРАННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ

Шморгун В. О.

*аспірант кафедри кримінального права, процесу та криміналістики
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

Примусові заходи виховного характеру надають можливість неповнолітньому, який вчинив кримінальний проступок або нетяжкий злочин, у разі щирого розкаяння та подальшої бездоганної поведінки (до постановлення вироку) бути звільнений судом від покарання, тобто виправитися без призначення йому покарання (ст. ст. 97, 105 КК України). Вказані заходи є альтернативою кримінальному покаранню.

Питання мети застосування примусових заходів виховного характеру залишається доволі дискусійним. Фахівці, які досліджували проблему застосування примусових заходів виховного характеру: В.М. Бурдін, О.С. Яцун, О.О.Ямкова та інші єдині в тому, що метою застосування вказаних заходів серед іншого є виховання неповнолітніх.

На нашу думку ще однією важливою метою застосування примусових заходів виховного характеру, крім виховання неповнолітніх, є формування у неповнолітнього, який вже вчинив кримінальне правопорушення, здатності адаптуватися до реалій суспільного життя.

В той же час відкритим залишається питання чи можливо реалізувати мету застосування примусових заходів виховного характеру, поклавши подальший обов'язок щодо виховання неповнолітнього, який вже вчинив кримінальне правопорушення, та його адаптації виключно на батьків неповнолітнього, які фактично не виконали своїх обов'язків, передбачених ч.ч. 1, 2 ст. 150 СК України: не виховували дитину в дусі поваги до прав та